

ДИКОРОСЛІ ТА ДЕКОРАТИВНІ СОРТОВІ РОСЛИНИ У ЛАНДШАФТНОМУ ДИЗАЙНІ МІСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА ПРИСАДИБНИХ ДІЛЯНОК

Д. В. Черчик, О. І. Фасоля

Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Актуальність дослідження. Визначальними факторами організації зелених насаджень на житлових територіях є раціональне використання сприятливих природних особливостей, охорона і регенерація повітряного басейну і водойм, захист від шумових впливів і створення сприятливого мікроклімату.

Мета роботи – проаналізувати різноманіття рослин та їх біоморфний склад у ландшафті, виявити якісні показники та кількісні характеристики їх життєвого стану, оцінити основні проблеми в секторі житлового ландшафту та надати ландшафтні рекомендації шляхом підготовки бюджетних варіантів ландшафтних проектів.

Ландшафтний дизайн – це особливий вид озеленення, який слугує для проектування штучної території з використанням природних елементів: рельєфу, води, рослинності. Ландшафтний дизайн гарантує комфортне та зручне місце існування людини [4]. Мистецтво ландшафтного дизайну містить садове мистецтво, озеленення та благоустрій території, вулиці та дороги, міських будинків, промислових будівель, сільськогосподарських компаній, історичних та садових територій.

За визначенням Бобра Т. В. [1], ландшафт – це складна нерівноважна система, в якій відбувається взаємодія та взаємопроникнення елементів між породою, ґрунтом, водами, повітрям, живими організмами.

У книзі О. І. Бондар, Ю. В. Пилипенко [7] «Ландшафтна екологія» дано визначення ландшафтному дизайну. Ландшафтний дизайн – це творча діяльність, спрямована на формування предметно-просторового середовища прийомами і засобами ландшафтно-архітектури, художнє конструювання деталей культурного ландшафту.

З тих пір, як приватні власники почали зміщувати акцент своїх садів на естетику, палітра стилів для приватних садів значно розширилася, використовуючи практично всі відомі стилі і види ландшафтно-архітектури. Крім загальновідомих образів садів, все більшої популярності набувають сади в східному (китайському, японському), арабському і сільському стилях, тематичні, екологічні, водні сади, моносади та інші ландшафтні рішення. Класика ніколи не втрачала своєї актуальності.

Нині ландшафтне мистецтво постійно розвивається, з'являються нові стилі ландшафтного дизайну. Відзначимо найцікавіші ідеї. Це, наприклад, сади в етнічному стилі, будова яких передбачає серйозне втручання людини в існуючу екосистему території.

Зелені зони є органічною частиною планувальної структури сучасних міст і виконують різні функції в цій структурі. Ці функції можна загалом класифікувати як санітарно-гігієнічні та декоративні [3].

Зелені насадження очищають міське повітря від пилу та газів. Цей процес відбувається наступним чином. Потік забрудненого повітря сповільнюється, коли натрапляє на зелені насадження вздовж дороги, і 60-70% пилу в повітрі осідає на деревах і кущах під дією сили тяжіння. Частина пилу відхиляється від повітряного потоку і осідає на стовбурах, гілках і листі. Більша частина пилу осідає на поверхні листя, хвої, гілок і стовбурів. Під час дощу пил падає на землю.

У практиці проектування часто виникає потреба захисту міської забудови від вітру. При цьому захисні лінії зелених насаджень розташовуються поперек основного потоку вітру.

Планувальна функція зелених насаджень полягає у створенні міських просторів. Невеликі зелені насадження, окремі посадки дерев і чагарників, газони і клумби, розміщені на міських магістралях і площах, також відіграють важливу планувальну роль, організовуючи рух транспорту і підкреслюючи найважливіші елементи архітектури. Зелені насадження, що створюються поблизу житла, слугують основою для функціонального розмежування житлових районів, ізоляції від доріг і транспорту, відокремлення дитячих майданчиків і зон відпочинку від сільськогосподарських угідь [5].

Одним із основних матеріалів у роботі ландшафтного дизайнера є рослини, які, будучи живими організмами, характеризуються низкою специфічних особливостей. Вони перебувають у постійному розвитку та зміні, у взаємодії з умовами зовнішнього середовища, в якому вони ростуть. Підбираючи рослинний матеріал для втілення свого задуму, ландшафтним архітекторам та дизайнерам слід підходити до нього не лише оцінюючи одну зовнішню форму, але й з урахуванням всього комплексу життєвих проявів та потреб рослин. Врахування екологічних вимог рослин дозволяє підібрати для них оптимальні умови для зростання та розвитку, в яких максимально виявляються їх декоративні якості.

Зелені насадження мають велике значення у формуванні середовища, тому що мають властивості покращувати санітарну обстановку, займають чільне місце у вирішенні архітектурного вигляду міста [3].

При виборі асортименту ландшафтного дизайну враховують декоративні якості рослин, їх еколого-біологічні властивості та особливості розвитку, склад насаджень слід вирішувати з урахуванням сезонної мінливості рослин протягом року. Зеленим дворам доцільно надавати індивідуального характеру, з переважанням в ареалі рослин строго певних дерево-чагарникових порід [2].

Для оптимального розміщення рослин, композиційних груп, МАФів та інших елементів озеленення і благоустрою виявляють сприятливі і несприятливі видові точки [6].

На основі досліджень під час обстеження ділянки, а також отриманих від замовника документів, складають технічне завдання.

І на завершення проектних робіт по ландшафтному дизайну середовища складається перелік рослин та матеріалів до використання, а також опрацьовуються витрати на оформлення – складається кошторис проекту.

Висновки. Використання ландшафтного дизайну стає все більш пов'язаним із планомірним покращенням екологічних та естетичних якостей міських просторів присадибних ділянок.

Ставлення до використання ландшафтного дизайну задля досягнення художньої виразності міського середовища дедалі більше перетворюється на індикатор цивілізованості країни. Без осмислення очевидних змін у трактуванні міських відкритих просторів важко вирішувати завдання створення повноцінного довкілля людини в умовах зростаючого техногенного впливу.

Продовжуючи мислити категоріями площ, і навіть замінюючи асфальт на бетонну плитку, важко очікувати на покращення екологічної ситуації в містах. Необхідно розуміння того, що справжні цінності людини досяжні лише результаті співробітництва з природою шляхом створення умов її само підтримання.

Література

1. Бобра Т. В., Личак А. І. Ландшафтні основи територіального планування: навч. посіб. Сімферополь: Таврія-Плюс, 2003. 172 с.
2. Вотінов М. А. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Ландшафтна архітектура» модуль № 2 «Характеристика природних і антропогенних засобів формування ландшафтної архітектури» (для студентів 4-5 курсу денної форми навчання напряму підготовки 6.060102 «Архітектура»). Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2013. 64 с.
3. Гуцуляк В. М. Ландшафтознавство. Теорія і практика. Чернівці: «Книги-XXI», 2008. 168 с.
4. Давиденко В. А., Білявський Г. О., Арсенюк С. Ю. Ландшафтна екологія. Київ: «Лібра», 2007. 280 с.
5. Крижанівська Н. Я. Основи ландшафтного дизайну: підручник. Київ: Ліра-К, 2009. 217 с.
6. Кучерявий В. П. Озеленення населених місць: підручник. Львів: Світ, 2008. 456 с.
7. Ландшафтна екологія: навч. посіб. / Бондар О. І, Пилипенко Ю. В., Мальчикова Д. С., Машкова О. В. Київ, 2011. 176 с.